

Tēze. Par zaudējumu atlīdzināšanas pienākumu, ja transporta līdzeklis bijis uzticēts pārdošanai.

**Latvijas Republikas Augstākās tiesas
Senāta
2003.gada 5.marta**

SPRIEDUMS

lietā Nr. SKC - 128

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētājs senators R. Krauze,
senators Z. Gencs,
senators I. Fridrihsons,

piedaloties zvērinātiem advokātiem L. Sokolovai un E. Radziņam,

2003. gada 5. martā izskatīja atklātā tiesas sēdē D.J. pilnvarotās pārstāves zvērinātas advokātes Larisas Sokolovas kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2002. gada 4. decembra spriedumu D.J. prasības lietā pret sabiedrību ar ierobežotu atbildību "TC Motors" par zaudējumu atlīdzību.

Noklausījies senatora Z. Genca ziņojumu, zvērinātas advokātes L. Sokolovas paskaidrojumus, kura lūdz kasācijas sūdzību apmierināt, un zvērināta advokāta E. Radziņa iebildumus pret kasācijas sūdzību, Senāts

k o n s t a t ē j a

D.J. cēlis prasību Rīgas Centra rajona tiesā pret sabiedrību ar ierobežotu atbildību "TC Motors" par zaudējumu – automašīnas vērtības atlīdzību Ls 17904,60 apmērā, norādīdams, ka 1999. gada 20. decembrī ar SIA "TC Motors" noslēgts komisijas līgumu Nr. 5, saskaņā ar kuru nodota pārdošanai viņa automašīna Jeep Grand Cherokee 5,9LX, valsts numurs DM [..], nosakot pārdošanas cenu 29400 ASV dolāru apmērā, kas atbilst Ls 17904,60. Automašīna, atrodoties atbildētāja glabājumā, 2000. gada 31. maijā tika nozagta. Prasība pamatota ar Civillikuma 1968., 1969., 1972. un 1979. pantu.

Ar Rīgas Centra rajona tiesas 2001. gada 26. aprīļa spriedumu prasība noraidīta.

Izskatot lietu apelācijas kārtībā sakarā ar D.J. apelācijas sūdzību, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija ar 2002. gada 4. decembra spriedumu D.J. prasību noraidījusi.

Civillietu tiesas kolēģija atzinusi, ka 1999. gada 20. decembra līgums gan pēc nosaukuma, gan pēc būtības ir komisijas līgums. Minētā līguma 2. punktā paredzēts komisijas atalgojums, bez norādes, ka šajā atalgojumā ietilptu vēl kādi citi maksājumi. Glabāšana ir bijusi bezatlīdzības.

Saskaņā ar Civillikuma 1972. pantu, ja glabātājs uzņemas glabāt lietu bez atlīdzības, tad viņš atbild tikai par ļaunprātību vai rupju neuzmanību. Atbildētājs kā glabātājs neatbild par nejaušības risku, ja nav to tieši uzņēmies. To nosaka Civillikuma 1774. pants. Tāpat Civillikuma 1775. pants paredz, ka katrs zaudējums, kas nav nejaušs ir jāatlīdzina, bet konkrētajā gadījumā zaudējums ir vērtējams kā nejaušs. Atbildētājs kā glabātājs nav tieši

uzņēmies nejausības risku un tādējādi nav pamata arī prasības apmierināšanai. Tas, ka atbildētāja darbinieki nodevuši komisijā nodoto automašīnu izmēģinājuma braucienam, nav vērtējams ne kā ļaunprātība, ne rupja neuzmanība. Civillikuma 1779. pantā noteikts, ka katram ir pienākums atlīdzināt zaudējumus, ko viņš ar savu darbību vai bezdarbību nodarījis, taču vaina nav konstatēta.

Kasācijas sūdzībā D.J. pilnvarotā pārstāve zvērināta advokāte Larisa Sokolova lūdz apgabaltiesas spriedumu atcelt un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai materiālo un procesuālo tiesību normu pārkāpšanas dēļ, norādīdama, ka tiesa, atzīstot 1999. gada 20. decembrī noslēgto līgumu par komisijas līgumu, spriedumā nav atsaukusies ne uz vienu Civillikuma pantu, kas reglamentē komisijas līgumu, bet gan pamatojusies uz Civillikuma 1972. un 1974. pantu, kas nosaka glabātāja atbildību, tādējādi tiesa ir nonākusi pretrunā savam apgalvojumam, ka bija noslēgts tikai komisijas līgums, pārkāpdama Civilprocesa likuma 193. panta 5. daļu. Bez tam tiesa spriedumā nav norādījusi, kāpēc ir noraidījusi pierādījumus, kas minēti Baložu policijas nodaļas 2000. gada 26. jūlija vēstulē par mašīnas nolaupīšanas cēloņiem.

Tiesa nepareizi piemērojusi Civillikuma 1974. pantu un nav piemērojusi Civillikuma 1644., 1645., 1969., 1972., 1973. un 1782. pantu un nepareizi iztulkojusi Civillikuma 1779. pantu. Uzskata, ka sabiedrībai ar SIA "TC Motors" bija jāatlīdzina zaudējumi, ko tās darbinieki nodarījuši prasītājam rupjas neuzmanības dēļ, jo veikuši izmēģinājuma braucieni ar automašīnu pretēji līguma nosacījumiem.

Pārbaudījis lietas materiālus un apsvēris kasācijas sūdzībā norādītos argumentus, Senāts nāca pie atzinuma, ka apgabaltiesas spriedums ir atceļams un lieta nosūtāma jaunai izskatīšanai procesuālo tiesību normu pārkāpšanas dēļ un materiālo tiesību normu nepareizas piemērošanas dēļ.

Atzīstot, ka atbildētājs neatbild par nejausības risku, jo to nav tieši uzņēmies, ka D.J. radušos zaudējumu nodarīšanā nav konstatēta atbildētāja vaina un nejaus zaudējums nav jāatlīdzina, tiesa nav devusi vērtējumu būtiskiem apstākļiem, kuriem ir nozīme strīda pareizā izšķiršanā un līdz ar to ir pamats uzskatīt, ka tiesa ir nepareizi piemērojusi materiālo tiesību normas.

Norādot, ka atbildētājs kā automašīnas glabātājs, kurš pieņēmis automašīnu pārdošanai, saskaņā ar Civillikuma 1974 neatbild par nejausības risku, tiesa nav ņēmusi vērā, ka šis pants paredz gadījumus, kad glabātājs atbild par nejausības risku: 1) ja viņš to tieši uzņēmies; 2) ja viņš pretēji līgumam, lieto glabājamo lietu vai to atsavina; 3) ja viņš nokavē tās atdošanu; 4) ja līgums noslēgts uz 1978. pantā norādītā pamata. Saskaņā ar Civillikuma 1978. pantu jāatdod atpakaļ tās pašas lietas, kas saņemtas glabāt.

Tiesa nav devusi vērtējumu noslēgtā komisijas līguma 6. punktam, kurā noteikts, ka gadījumā, ja komisijas laikā transporta līdzeklis nav pārdots, tad līgums var tikt pagarināts pēc abu pašu savstarpējās vienošanās, pretējā gadījumā transporta līdzeklis ir jāatgriež komitentam.

Konkrētajā gadījumā komisijas laiks līgumā nav bijis noteikts (sk. līguma 5. pkt.), taču transporta līdzeklis nav pārdots, tāpēc tiesai bija jāapsver jautājums par atbildētāja pienākumu atgriezt transporta līdzekli tā nepārdošanas dēļ. Ņemot vērā šo apstākli, nebija pietiekama pamata norādīt, ka glabātājs neatbild par nejausības risku uz Civillikuma 1974. panta pamata.

Bez pietiekama pamata tiesa arī izdarījusi secinājumu, ka atbildētāja darbinieku rīcība, nododot automašīnu izmēģinājuma braucienam ārpus teritorijas, nav vērtējama ne kā ļaunprātība, ne rupja neuzmanība, ka vispār nav konstatēta atbildētāja vaina. Šāda secinājuma pamatošanai tiesa nav norādījusi nekādus argumentus, nav analizējusi vai šāda rīcība atbilst komisijas līguma noteikumiem un SIA „TC Motors” iekšējiem noteikumiem par komisijas tirdzniecību, lai gan Rīgas rajona policijas pārvaldes Baložu policijas nodaļas priekšnieks J. V., atsaucoties uz izmeklēšanas gaitā noskaidrotiem apstākļiem, savā 2000. gada 26. jūlija vēstulē tieši norādījis, ka noziegums varēja tikt izdarīts tāpēc, ka SIA „TC Motors” darbinieki neievēroja visus noteikumus, kurus bija noteikusi SIA „TC Motors” vadība (l. lpp. 30).

Pastāvot šādiem apstākļiem, Senāts uzskata, ka spriedums neatbilst Civilprocesa likuma 193. panta 5. daļas un 432. panta noteikumiem, tāpēc spriedumu nevar atzīt par likumīgu, pamatotu un taisnīgu.

Pieļautie pārkāpumi ir jānovērš, izskatot lietu no jauna.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474. panta 2. punktu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts

n o s p r i e d a

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2002. gada 4. decembra spriedumu atcelt un lietu nodot jaunai izskatīšanai apelācijas kārtībā tai pašai tiesai citā tiesnešu sastāvā.

Atmaksāt drošības naudu par D.J. kasācijas sūdzību.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs senators

R. Krauze

Senators

Z. Gencs

Senators

I.Fridrihsons